

DA(18)2811:5 – JV/rs

Bruksela, 5 lipca 2018 r.

**REFLEKSJE COPA I COGECA NA TEMAT SYSTEMÓW
OZNACZANIA INFORMACJI O WARTOŚCIACH
ODŻYWCZYCH Z PRZODU OPAKOWANIA (FOP)**

Główne przesłanie

- Copa i Cogeca uważają, że **podawanie informacji o wartościach odżywczych na opakowaniach jest korzystne dla konsumentów**, gdyż pozwala im na porównanie produktów ze względu na ich wartość odżywczą. Dzięki temu mogą wprowadzić zdrowszy i bardziej zrównoważony sposób odżywiania.
- Zdajemy sobie sprawę z tego, że **konsumenci coraz częściej są zainteresowani uzyskaniem dodatkowych informacji na temat żywności**, którą spożywają. Co więcej, zmienia się styl życia, **trzeba więc pomóc ludziom w szybkim podejmowaniu decyzji opartych na informacjach**. Dlatego też pochwalamy dyskusje na temat możliwości stworzenia systemu oznaczania informacji o wartościach odżywczych z przodu opakowania lub na temat przyjęcia kryteriów, do których system ten powinien się stosować.
- Faktycznie, ewentualny unijny system, lub inne systemy, powinny **opierać się na dowodach naukowych, być znaczące i promować pozytywne podejście niedyskryminujące produktów rolnych względem innych produktów, które nie należą nawet do zaleceń żywieniowych**.
- Naszym zdaniem **zalecenia żywieniowe są punktem wyjścia** do stworzenia ewentualnego systemu oznaczania informacji o wartościach odżywczych z przodu opakowania. Pozwoli to uniknąć sytuacji, w których produkty, które nie figurują w zaleceniach żywieniowych uzyskują lepsze wyniki od produktów rolnych bogatych w kluczowe składniki odżywcze jak niezbędne aminokwasy, białka, witaminy czy minerały, które znajdują się na szczycie zaleceń żywieniowych (np. napój o zmienionym składzie / sok pomarańczowy / mleko).
- Unijni rolnicy i ich spółdzielnie **zdecydowanie sprzeciwiają się systemom opartym na kodowaniu barwnym**, jak system świateł drogowych, które mogą wprowadzać konsumentów w błąd co do korzyści odżywczych czy zdrowotnych wynikających ze spożycia danego produktu. **Systemy te koncentrują się wyłącznie na pewnych składnikach odżywczych, ograniczając lub wręcz pomijając w ten sposób całkowite znaczenie produktów rolnych dla naszej diety**. Dlatego też nie można ich dalej promować.
- **Produkty rolne są koniecznym źródłem różnych składników odżywczych pozwalających na utrzymanie dobrego stanu zdrowia, nie można więc ich zrównać tylko do wartości energetycznej, soli, cukru czy tłuszczu.**
- Zwierają wiele różnych **niezbędnych witamin, błonnik, aminokwasy, niezbędne kwasy tłuszczowe i minerały**.
- **Edukacja ma kluczowe znaczenie**, gdyż w niesamowitym stopniu wpływa na wybory i nawyki żywieniowe. Zrównoważona dieta jest świetnym punktem wyjścia do wypracowania nawyku spożywania składników niezbędnych do zachowania zdrowia. Oznacza to **spożywanie odpowiednich porcji zróżnicowanej żywności pochodzącej z różnych sektorów rolnych, by osiągnąć i utrzymać dobre samopoczucie, witalność i wysoki standard życia**. Na przykład, znany system piramidowy jest przykładem podkreślającym kluczową rolę produktów rolnych w zrównoważonym żywieniu.

REFLEKSJE COPA I COGECA NA TEMAT SYSTEMÓW OZNACZANIA INFORMACJI O WARTOŚCIACH ODŻYWCZYCH Z PRZODU OPAKOWANIA (FOP)

I. WPROWADZENIE

W ostatnich latach narastają wyzwania zdrowotne, w tym nierówności w zakresie zdrowia, związane ze stylem życia. Siedzący tryb życia, złe nawyki żywieniowe oraz brak aktywności fizycznej to tylko niektóre z czynników wpływających na nasz styl życia, a wszystkie te elementy przecież oddziałują na nasze zdrowie.

Faktycznie, nieprawidłowe nawyki żywieniowe nabyte w dzieciństwie wpływają na życie także w wieku dorosłym, zwłaszcza w kontekście skutków zdrowotnych. Dlatego też edukacja jest tak ważna. Jesteśmy przekonani, że w niesamowitym stopniu wpływa na nasze wybory żywieniowe i nawyki dietetyczne. Zrównoważona dieta jest świetnym punktem wyjścia do wypracowania nawyku spożywania składników niezbędnych do zachowania zdrowia. Oznacza to spożywanie odpowiednich porcji zróżnicowanej żywności pochodzącej z różnych sektorów rolnych, by osiągnąć i utrzymać dobre samopoczucie, witalność i wysoki standard życia.

Posiłki są również ważnymi okazjami do spotkań towarzyskich, które pozwalają nam spędzić cenny czas z bliskimi, rodziną, przyjaciółmi i kolegami i nie ograniczają się do czystego pochłaniania składników odżywczych niezbędnych do przeżycia.

Copa i Cogeca cieszą się, iż instytucje europejskie uznały wartości odżywcze za znaczący element polityk UE. Zrównoważone odżywianie i aktywność fizyczna są niezbędne dla zdrowia, a unijni rolnicy i ich spółdzielnie rolnicze odgrywają kluczową rolę nie tylko w produkcji smacznej, odżywczej i wysokiej jakości żywności lecz również w zacieśnianiu relacji między producentami żywności i konsumentami, a także budowaniu więzi z terytorium i przyrodą.

Gdy powstają różne inicjatywy pozwalające konsumentom uzyskać dodatkowe informacje na temat właściwości żywności, którą spożywają, naszym zdaniem bardzo ważne jest by przynosiły one pożądane skutki związane z postrzeganiem pożywienia przez konsumentów i nie ograniczały się do rozwiązań symplistycznych, potencjalnie mogących wprowadzić konsumentów w błąd co do prawdziwych cech nabytej żywności (np. puste kalorie a bardzo odżywcze jedzenie).

Niestety, w ostatnich latach zauważono, że styl odżywiania coraz częściej jest napędzany tendencjami, w większości przypadków pozbawionymi podstaw naukowych.

W ciągu ostatnich lat wiele zmieniło się w odniesieniu do podawania informacji o wartościach odżywczych i ich oznaczania na etykietach, nie tylko w UE lecz również w krajach trzecich. Na przykład, byliśmy świadkami pojawienia się nowych systemów oznaczania informacji o wartościach odżywczych z przodu opakowania. Niektóre z nich mogą wprowadzać konsumentów w błąd, gdyż podają głównie negatywne informacje na temat produktów, których należy unikać, koncentrując się na jednym tylko składniku odżywczym bez wzięcia pod uwagę ogólnej odżywczości danego artykułu. Służby Komisji postanowiły ocenić sytuację i zbadać możliwość opracowania pewnych kryteriów, których powinny przestrzegać dobrowolne systemy oznaczania informacji o wartościach odżywczych z przodu opakowania.

W związku z tym, nadszedł naszym zdaniem czas na przeanalizowanie sytuacji, przedstawienie naszych wstępnych refleksji i pewnych zaleceń.

II. REFLEKSJA NA TEMAT SYSTEMÓW OZNACZANIA INFORMACJI O WARTOŚCIACH ODŻYWCZYCH Z PRZODU OPAKOWANIA, KTÓRE POWSTAŁY W UE W OSTATNICH LATACH

Już znany system świateł drogowych jest od kilku lat stosowany przez niektóre podmioty działające na rynku spożywczym w Zjednoczonym Królestwie. Kolory czerwony, żółty i zielony informują konsumentów o tym, czy produkt ma wysoką, średnią czy niską zawartość tłuszczu, tłuszczu nasyconego, cukrów i soli. Copa i Cogeca zdecydowanie odrzucają system świateł drogowych stosowany w Zjednoczonym Królestwie¹.

Naszym zdaniem, model ten prowadzi do nieporozumień i nie pomaga konsumentom w wyborze zdrowych opcji. Może on nawet doprowadzić do podejmowania błędnych decyzji. Nie uwzględnia ogólnej odżywczości pewnych produktów spożywczych (np. sera, masła, oliwy z oliwek, niektórych wyrobów mięsnych) mimo względnie wysokiej zawartości soli lub tłuszczu². Ponadto skupia się jedynie na całkowitej ilości danego składnika odżywczego bez zwrócenia uwagi na jego jakość (tj. różne rodzaje tłuszczów czy cukrów).

Ponadto, system ten nie jest zgodny z niektórymi unijnymi politykami, jak np. polityka w zakresie jakości produktów rolnych i de facto prowadzi do kategoryzacji produktów. Niektóre produkty objęte unijnymi systemami jakości (ChNP, ChOG, GTS) zostaną oznaczone na czerwono, mimo że są to produkty odżywcze wysokiej jakości. Będzie to źródłem nieuczciwej przewagi innych artykułów spożywczych, których receptury można łatwo zmieniać, co jednak nie czyni ich zdrowszymi. Należy podkreślić, że specyfikacje produktów objętych unijnymi systemami jakości już szczegółowo opisują cechy produktu i nie pozwalają na zmianę składników lub receptur.

Co więcej, kodowanie barwne ma za zadanie zwrócić uwagę konsumentów na produkty, których powinni unikać w oparciu o jedną tylko substancję odżywczą. Nie uwzględnia jednak faktu, że produkty pierwotne zawierają wiele niezbędnych składników odżywczych.

Dieta opierająca się wyłącznie na produktach „zielonych” może łatwo okazać się niezdrowa. Jest to jedno z głównych długoterminowych zagrożeń związanych ze stosowaniem tego systemu. Konsumentom mogą odnieść wrażenie, że najlepiej gdyby wszystkie środki, które spożywają były opatrzone kolorem zielonym. Kolor czerwony może wywrzeć negatywny wpływ na konsumentów, prowadząc do ograniczenia spożycia niektórych produktów, tworząc fałszywe poczucie bezpieczeństwa oparte na przyzwoleniu na nieograniczone spożycie produktów opatrzonych kolorem zielonym. Mamy wątpliwości co do tego, czy konsumenci będą w stanie prawidłowo zrozumieć i zinterpretować tego rodzaju etykiety.

Niedawno, grupa korporacji międzynarodowych (Nestlé, Unilever, PepsiCo, Coca Cola, Mondelez) również postanowiła wypromować system świateł drogowych powiązany z porcjami o nazwie Evolved Nutrition Label „ENL”. Jest to prawdopodobnie scenariusz najbardziej złożony, zwłaszcza z punktu widzenia postrzegania konsumentów, ze względu na fakt, że większość produktów wytwarzanych przez te firmy nie jest nawet wymienionych w zaleceniach żywieniowych (np. napoje gazowane, batony itp.). Fakt, że system ten będzie powiązany z porcjami zdefiniowanymi przez te przedsiębiorstwa prawdopodobnie sprawi, że wiele z tych produktów zostanie zaprezentowanych w „lepszym świetle”. Może to potencjalnie doprowadzić do niezamierzonych skutków, jak promocja spożycia produktów oznaczonych na zielono (wiele z których będzie pewnie źródłem pustych kalorii) wytwarzanych przez te firmy, które mają znaczny udział w rynku.

¹ Uwagi Copa-Cogeca na temat hybrydowego systemu świateł drogowych w Zjednoczonym Królestwie [CC\(13\)7499 \(rev.2\)](#); [CC\(17\)1825 \(rev.1\)](#)

² Przesłanie Copa i Cogeca na temat oznaczania żywności przy wykorzystaniu kodów barwnych: [DA\(17\)9207 \(rev.1\)](#)

W odróżnieniu do tych systemów, które koncentrują się na produktach, których należy unikać, istnieją inne systemy oparte na pozytywnej dyskryminacji, jak np. system dziurki od klucza (Keyhole) w krajach nordyckich czy logo „Zdrowy wybór” (Healthy choice).

System dziurki od klucza³ pomaga uprościć nordyckim dietetycznym wytycznym i zwraca uwagę na zdrowsze alternatywy w różnych grupach produktów. By dany produkt mógł być opatrzony znakiem dziurki od klucza, produkt musi zawierać mniej soli i cukru, mniej tłuszczu lub zdrowsze tłuszcze i więcej pełnego ziarna niż porównywalne produkty. Symbol ten występuje na szeregu produktów, w tym chlebie, ziarnach, wyrobach mlecznych, olejach itd.

Równocześnie wszystkie świeże owoce, warzywa, ryby i chude mięso muszą być opatrzone znakiem automatycznie promującym produkty pierwotne jako część zrównoważonej diety. Należy odnotować, że w zrównoważonym sposobie odżywiania produkty pierwotne są ogólnie rzecz biorąc produktami niezbędnymi, a inne kategorie produktów powinny być spożywane z mniejszą częstotliwością.

Ostatni system to system francuski zaproponowany przez rząd, noszący nazwę „Nutri score”. Ocenia on produkty spożywcze, od ciemno-zielonego A (najlepszy wynik) do czerwonego E (najgorszy), w zależności od tego czy przeważają w nich zdrowe czy niezdrowe składniki odżywcze.

Nawet jeśli system ten też opiera się na kolorach i może doprowadzić do kategoryzacji produktów, jest mniej dyskryminujący i bardziej konstruktywny od systemu świateł drogowych, gdyż stara się wziąć pod uwagę odżywczość całego produktu, badając które składniki przeważają. System ten obejmuje np.

- punkty ujemne (do 40) przyznawane w zależności od ilości następujących składników odżywczych na 100 g produktu: wartość energetyczna (kJ), cukry proste (g), tłuszcze nasycone (g) i sód (g)
- oraz punkty dodatnie (do -15) w zależności od występowania następujących elementów na 100 g produktu: owoce, warzywa, rośliny strączkowe i orzechy (%), błonnik (g) i białka (g)

Oznacza to, że produkt może uzyskać wynik od 40 (produkt o bardzo niskiej wartości odżywczej) do -15 (produkt o bardzo wysokiej wartości odżywczej).

Najpoważniejsze problemy i złożoność sytuacji wynikają ze zrozumienia i postrzegania tych różnych systemów przez konsumentów. Zbyt uproszczone podejście sprawi, że konsumenci wyciągną pochopne wnioski i nieprawidłowo zinterpretują informacje o wartości odżywczej⁴.

Co więcej, trzeba by zmierzyć, czy mogą one doprowadzić do osiągnięcia obranych celów (np. ograniczenia nadwagi i otyłości), zwłaszcza w przypadku systemów stosowanych od kilku lat, jak system świateł drogowych w Zjednoczonym Królestwie czy dziurki od klucza w Skandynawii.

³ <https://www.norden.org/en/news-and-events/images/grafik/logos/noeglehullet/view>

⁴ Sekcja 3 rozdziału IV rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności

III. INFORMACJE ŻYWIENIOWE SPOSOBEM NA LEPSZE INFORMOWANIE KONSUMENTÓW O KORZYŚCIACH PRODUKTÓW ROLNYCH

1. **Produkty rolne są koniecznym źródłem różnych składników odżywczych pozwalających na utrzymanie dobrego stanu zdrowia, nie można więc ich zrównać tylko do wartości energetycznej, soli, cukru czy tłuszczu.**
2. Zawierają wiele różnych **niezbędnych witamin** (A, B1, B2, B3, B5, B7, B7, B12, C, D, E, K, kwas foliowy), **biłonnika, aminokwasów i kwasów tłuszczowych i minerałów** jak wapń, żelazo, magnez, potas, fosfor, selen oraz cynk.
3. Copa i Cogeca uważają, że podawanie informacji o wartościach odżywczych na opakowaniach jest korzystne dla konsumentów, gdyż pozwala im na porównanie produktów ze względu na ich wartość odżywczą. Dzięki temu mogą wprowadzić zdrowszy i bardziej zrównoważony sposób odżywiania.
4. Zdajemy sobie sprawę z tego, że **konsumenci coraz częściej są zainteresowani uzyskaniem dodatkowych informacji na temat żywności**, którą spożywają. Co więcej, zmienia się styl życia, **trzeba więc pomóc ludziom w szybkim podejmowaniu decyzji opartych na informacjach**. Dlatego też pochwalamy dyskusje na temat możliwości stworzenia systemu oznaczania informacji o wartościach odżywczych z przodu opakowania lub na temat przyjęcia kryteriów, do których system ten powinien się stosować.
5. Faktycznie, ewentualny unijny system, lub inne systemy, powinny **opierać się na dowodach naukowych, być znaczące i promować pozytywne podejście niedyskryminujące produktów rolnych względem innych produktów, które nie należą nawet do zaleceń żywieniowych**.
6. W związku z aktualną analizą różnych istniejących systemów i możliwością powstania nowych w przyszłości (krajowych lub opracowanych z inicjatywy prywatnej), **Copa i Cogeca zdecydowanie apelują do Komisji o przyjęcie minimalnych kryteriów, których powinny przestrzegać istniejące systemy**.
7. Naszym zdaniem **zalecenia żywieniowe są punktem wyjścia** do stworzenia ewentualnego systemu oznaczania informacji o wartościach odżywczych z przodu opakowania. Pozwoli to uniknąć sytuacji, w których produkty, które nie figurują w zaleceniach żywieniowych lub zawierające tzw. puste kalorie, uzyskają lepsze wyniki od produktów rolnych bogatych w kluczowe składniki odżywcze jak niezbędne aminokwasy, białka, witaminy czy minerały, które znajdują się na szczycie zaleceń żywieniowych (np. napój o zmienionym składzie / sok pomarańczowy / mleko).
8. **Edukacja ma kluczowe znaczenie, gdyż w niesamowitym stopniu wpływa na wybory i nawyki żywieniowe**. Zrównoważona dieta jest świetnym punktem wyjścia do wypracowania nawyku spożywania składników niezbędnych do zachowania zdrowia. Oznacza to **spożywanie odpowiednich porcji zróżnicowanej żywności pochodzącej z różnych sektorów rolnych, by osiągnąć i utrzymać dobre samopoczucie, witalność i wysoki standard życia**. Na przykład, znany system piramidowy jest przykładem podkreślającym kluczową rolę produktów rolnych w zrównoważonym żywieniu.
9. Unijni rolnicy i ich spółdzielnie **zdecydowanie sprzeciwiają się systemom opartym na kodowaniu barwnym**, jak system świateł drogowych, które mogą

wprowadzać konsumentów w błąd co do korzyści odżywczych czy zdrowotnych wynikających ze spożycia danego produktu. **Systemy te koncentrują się wyłącznie na pewnych składnikach odżywczych, ograniczając lub wręcz pomijając w ten sposób całkowite znaczenie produktów rolnych dla naszej diety.** Dlatego też nie można ich dalej promować. Ponadto, mogą doprowadzić do powstania wprowadzających w błąd kategoryzacji produktów i wywołać nieuzasadnione poczucie winy u konsumentów wybierających pewne produkty.

10. Stosowanie systemów kodowania barwnego prowadzi do sytuacji, w których produkty, które nie są niezbędne w jadłospisie, uzyskują lepsze wyniki od produktów rolnych, dostarczających wielu różnych składników odżywczych ludzkiemu organizmowi. Wpływa to więc negatywnie na postrzeganie tych produktów przez konsumentów.
11. Ponadto, zdaniem Copa i Cogeca, w celu przekazywania jasnych i odpowiednich informacji na temat wartości odżywczych produktów należy zastosować wspólne podejście, co pozwoli **uniknąć zakłóceń na rynku.**
12. Aby konsumenci mogli z nich skorzystać, a także aby naprawdę zająć się problemem otyłości i jej skutków dla zdrowia, należy zawsze przedstawiać informacje odnośnie wartości odżywczych w kontekście **zrównoważonej diety, aktywności fizycznej i stylu życia.**
13. Idealnie, **tego typu inicjatywy powinny odnosić się również do odżywiania ogółem, a nie do poszczególnych produktów,** biorąc pod uwagę całkowite zapotrzebowanie na składniki odżywcze.
14. Niemniej jednak, mimo zamiaru uproszczenia informacji odnośnie wartości odżywczych, należy zadbać o to, aby nie doprowadziło ono do wykluczenia niektórych środków spożywczych, mimo iż są one zdrowe, gdy spożywane z umiarem. **Nigdy oferta produktów dietetycznych nie była tak szeroka, a jednak epidemia otyłości nadal się rozprzestrzenia.** Produkty rolne istnieją od zawsze, jednak fakt, że coraz mniej osób gotuje i coraz częściej spożywa posiłki poza domem i wiedzie coraz bardziej stresujące życie nie ułatwia sprawy. Dlatego też duże znaczenie ma dalsze podkreślanie kluczowej roli produktów rolnych wpisujących się w zrównoważony sposób odżywiania, a także wybór produktów, które przygotowujemy i dań, które gotujemy na podstawie wiarygodnych informacji, a także poświęcenie wystarczającej uwagi żywności w naszym codziennym życiu.
15. Trzeba również upewnić się, że systemy te uwzględnią różne składniki odżywcze i ich charakterystykę, a także wezmą pod uwagę całkowitą odżywczość danego produktu. Na przykład, cukry naturalne a cukry dodane; naturalne kwasy tłuszczowe trans a przemysłowe kwasy tłuszczowe trans; tłuszcze nasycone a nienasycone; lub zawartość minerałów, witamin, białek, błonnika itp.
16. Niezmiernie znaczenie ma więc unikanie skutków ubocznych tych nadmiernie uproszczonych systemów dla produktów rolnych, powiązanych z percepcją konsumentów. Przykładowo, „łatwiej jest” zmienić receptury produktów o zróżnicowanym składzie, by można je było zaprezentować jako „zdrowsze”. Z drugiej strony, **nie można zmienić przepisu na produkty pierwotne o naturalnym składzie. Zagrożenie, że może to wpłynąć na ich postrzeganie przez konsumentów jest realne.**
17. Istnieją dowody na to, że produkty opatrzone oświadczeniami zdrowotnymi są postrzegane jako zdrowsze od produktów bez takich oświadczeń, nawet jeśli ich spożycie jest zalecane (świeże owoce i warzywa, węglowodany bogate w błonnik). Należy tego unikać.
18. Z tego względu niesamowite znaczenie ma **promowanie informacji na temat wartości odżywczej produktów pierwotnych.**

19. Oczywiście, również uważamy, że **należy dążyć do poprawy środków spożywczych**. Niemniej jednak, **nie można tego osiągnąć kosztem produktów rolnych**.
20. **Rozwój tych systemów powinien być przedmiotem konsultacji społecznych i kontroli urzędniczej**. Ma to szczególne znaczenie w przypadku inicjatyw podmiotów prywatnych (np. inicjatywa ENL korporacji międzynarodowych), opierających się prawdopodobnie również na interesach handlowych.
-